

VADÁSZ-ÉS VERSENYLAP.

Csütörtök, martius 10. 7. SZ. Harmadik évfolyam 1859.

Zergevadászat.

GRÓF PÁLFFY PÁLTÓL.

E lapokban több hó előtt megjelent cikkemben — a fővad ápolásáról s vadászatmódjáról saját tapasztalásomon alapúlt nézeteimet iparkodtam tisztelt vadásztársaim elé terjeszteni.

Olvasóim elnézését újra igénybe véve, e sorokat a zergéknek s az ezekre gyakorlott vadászatnak — különösen azon reményben szentelem, hogy azok erdélyi sportsman collegáimmal viszhangra fognak találni.

Mielőtt a sok élvezetet nyújtó zergevadászat leírásába ereszkedném, szükséges hogy ennek alapjául a zergék természetét és hajlamait véve, eléadjam röviden ama szabályokat, mellyek e nemes vad ápolását és szaporodását előmozdítják. Szükségesnek tartom ezt annyival is inkább, mert a vadászat hazánkban általán véve olly mostohán van kezelve, hogy azt az északamerikai indiánok modorához merném hasonlítani.

S valóban, néhány dicséretes kivétel leszámításával, évről évre látnunk ezer meg ezer puskást, ki az egy és két csövű fegyver leggonoszabb példányával vállal, hegyet völgyet, erdőt rétet és nádast összebarangolva felkutató, ivart és nemzési időt számba nem veszen s mindenre lő, mi éppen esőve vége elé száll vagy fut. Megemlítendő még a kutyák sok faja, a tömérdek vizsla kopó és agár, melly mérsékelten használva kárnélküli

lehetne a vadászatra, túlzott vagy czélszerűtlen alkalmazással azonban a már is hanyatló vadlétszámra okvetlen veszélyes befolyást gyakorol. Soroljuk még ide a szárnyas és a négy lábú ragadozók sok nemét s a százféle alakú tört és kelepcezt: s a szomorú való láttára meg fogunk győződni, hogy a viszonyok illetén állása mellett, a jövőre tekintve csak némileg is kedvező prognosticont valóban nehéz felállítani.

E bajtól csak is a vadnak erélyes és szigorú ápolása fogna megmenteni. Erre nézve már korábbi czikkemben is iparkodtam kiemelni, milly költséges és nehéz az állandó fővadlétszám alakítása olly helyen, hol az még nem létezett s milly költséges és nehéz ennek fenntartása olly helyen, hol már létez is. Kiemelém ezt akkor és említem újra is, hogy elmondhassam, miszerint e költségek s nehézségek daczára is csak ez úton érhetünk a kívánt célhoz, t. i. a vadlétszám emelkedéséhez honunkban.

A zerge létszám alakítása és fenntartása körüli nehézségek és kiadások jóval csekélyebbek, mint a fővad érdekében történők s azon előnyvel is bírnak a tulajdonosra nézve, hogy ez a kellő erdészszemélyzet alkalmazása iránt magával tisztában lehet, mert havasainak megőrzése nem igényel erdészszemélyzetet s ő ezt egyedül a vadászat kedvéért tartja; míg a szarvasvadásztér tulajdonosának az erdők ápolása végett épen úgy, mint a vadászat körüli szolgálatokért erdészekre egyiránt van szüksége.

A zerge csak is havasokon *) található. A kopár szirtek s megmászhatlan sziklafalak közt, hova emberi láb nem bírna utánuk hatolni, kell őket keresni; oda vonódnak ők fel a magasba a meztelen ormok közé, biztosságukat az egyedül általuk használt ösvények járhatlanságában keresvén; ellentétben a szarvasvaddal, melly vész közelgtekör sűrű bokrok sötét lombjai alá vonóltan remél menekülést.

Habár tehát sziklafalak nélkül nincs zerge, igen gyakori eset még is, hogy egyes zergék, sőt néha egész falkák a sziklák ormairól levonódnak a fákig s ott több ideig meg is maradnak, a vész első jelére azonban felfelé törekednek, bizván a sziklai lak hozzáférhetlenségében. Mindamelllett s a járás nehézségeinek daczára is kis szamu személyzet elégséges a havas tökéletes jó megóvására s a zergéknek őrszem alatti tartására.

*) H a v a s név alatt itt a szó erdélyi értelmét vesszük, azaz olly magasságú hegyeket értünk, melyeknek ormain megszűnt a faternyészet s melyek legalább részben sziklakkal koronázvák, habár nem is fedné örök hó azokat.

A kerületi erdész – hasztalan járáskelessel nem zavarva a zergék nyugalmát, távcsöve segedelmével egyes pontokról terjedelmes hegyrészeket vizsgálhat meg s nézpontjából könnyen megpillanthatja a vadort vagy a kártékony állatot, sőt néha maga a zergék nyugtalansága árulja el ember vagy állat közelgését, mellytől őket megmenteni az erdész kötelessége leend. Aztán a korán beálló és sokáig tartó ködök s havazások is nem kevés fáradságtól mentik fel az erdészt; mert illy időben a vador, sikerre kevés kilátással, csak életét veszélyezné s azért nem is bátorodik fel a zergék honába.

A fővad ápolására kellő kiadások, mellyek többnyire a vad okozta károk következményei s a vadnak kellő élelem beszerzésére fordítatnak, nem terhelik a zergevadásztér tulajdonosát, habár talán a vadászat e neme ismét egyéb kisebb mérvű költsékezést igényel, melly a szarvasvadásztéren nem fordul elő. A tulajdonos zergék után se kárt nem fizetend, se szénát nem lesz kénytelen számukra eltéetni. Természeténél fogva csak az illatos hegyi füvet kedveli a zerge, mesterségesen készült takarmányhoz nem nyúl soha. E szerint nincs oka a havas elhagyására, nem kívánkozik le a vetésekre, mellyeket nem ismer s így nem is ronthat. Zamatos füveit télen át is éldelheti, mert a szél — mellynek erejét nem törték meg a hegyek, mint ezt a völgyekben az erdők teszik — a magas bérceken elhordja a friss havat a fűtenyészetről s ezt a zergéknek engedi át.

A só az egyetlen tápszer, mellyet a zerge az embertől elfogad. Ezt nem szokás agyaggal vegyítve a földbe ásni számukra, hanem darabokban kapják, ollyszerű eszközbe helyezve, mint a minőbe a juhoknak szánt sőt teszik. Ez aztán olly helyre viendő, hova a zergék gyakran szoktak eljárni s ott egy kiálló sziklához alkalmazandó olly módon, hogy a zergék könnyen megpillantsák s hozzáférve nyalhassák.

Vannak a havasok lánczolatában bizonyos vidékek, mellyeket a zergék különösen megkedvelnek s hol három-négy ezer holdnyi területen 2 – 300 darabot megszámlálhatni nem ritkaság. Magam is valék már olly kedvező körülmények közt, hogy egyes lesjáratok alkalmával száz darabnál többet számláltam meg. A zerge általában igen szapora állat s létszáma sokkal könnyebben emelhető nagyobb mennyiségűre. Jó kezelés mellett két gidó egy után nem ritkaság s ezenkívül — legfőlebb a nagyon véneket számítva le — meddő közöttük fölöttébb gyéren fordul elő.

Az állandó zergelétszám ápolásának főkelléke a legnagyobb c s e n d

és nyugalom. E szabály, melly minden nemes vadnál s különösen a szarvasnál mellözhetlen kellék, a zergénél még szükségesebbnek bizonyul. Szaglási tehetsége rendkívül kifejlett s általában nincs állat, melly élesebb érzékekkel bírna, mihez véve még könnyen riasztható félénk természetét, a csend és nyugalom szüksége önmagában találja megfejtését. E főkellék olly általánosan el van ismerve, hogy jól rendezett vadászterületekben maga a vadász is csak nagyon ritkán jár fel a zergék kedvencz magaslatainak tájára. Legjobban teszi az, ha — mint főnebb mondám — lesre megy segédével ollyformán, hogy észrevétlen láthassa és számolhassa meg a vadat s e leshelyéből szükség esetén vegye üzöbe a vadászkerületbe törő vadort is.

Ezekből önkényt érthető, hogy a legelésző csordák és nyájak s kiváltkép a sziklák legmagasabb pontjaira feljutni tudó juhok és kecskék a zergevadásztérre káros hatásuak, valamint azok a pásztorok ebei is. Nem ritka eset, hogy a legelő juhokat farkas vagy hiúz kíséri, ezek jelenléte aztán nem kevésbé aggasztó a félénk zergékre, mellyeket a havas e hivatlan vendégei örökös vándorlásra kárhoytatnak. Ne csodáljuk tehát, ha a kivánt mérvben nem szaporodnak. Nagy sasok és ölyvek üldözésének nem egy zerge esett már áldozatául. A sas bevárja, hogy a zerge valamelly keskeny ösvényre kerüljön; az alkalmas perczen aztán reá csap s megfosztja súlyegyenétől, mellyet a váratlan támadás folytán elvesztő zerge a mélységbe zuhan, szörnyet hal s támadójának könnyű zsákmányává lesz.

E kártékony állatok irtásával bizonyítsa tehát ügyességét az erdész; használja a vas csapdákat, helyesen alkalmazván ezeket a vad járásaiban (Wechsel). Irtsa a sasok és kányák sok nemét, részint lesben célfégyverével, részint a fészkek szétrombolása által, bár ha kötelen kellene is a sziklafalokról lebocsátkoznia az alatta tátongó meredélybe.

Kitűnik ezekből, hogy a zergevadászat a legtöbb hevéllyel járó sportnemek egyike. S valóban hol a vadász, kinek szívét már maga a zergevadászat gondolatja is ne hozná erősebb dobogásba? Van-e a világon nemesebb állat a zergénél, melly csak a legmagasabb régiókban, csak a legkorlátlanabb szabadságban akar és tud megélni? Bátran daczol a zord éghajlattel, a kövér vetések és rétek csábjainak renditlenül ellene áll s inkább havashonának gyér de illatos füveivel éri be, mintsem a lenn legelő marhák aljas társaságába vegyülne.

E nemes vadat legjárhatlanabb menedékei között felkeresni s meredek szirtfalak kevés hüvelyknyi ösvényein — tátongó mélységek szélein nyomozni vagy meglesni : a szenvedélyes vadásznak ez nyújtja az élvezetek legnagyobbikát. S azért is, higyjétek el barátim, nem zergevadász még az, ki e nevet követeli, mert talán már lőtt zergét; valamint ép olly kevésbé mondható lovasnak az, ki szelid ponyn ülve a városliget fasorain párszor fel s alá ugratott és még sem esett le.

A lesjárat zergére úgy mint fővadra — legnemesebb módja a vadászatnak s ki e részben némi tapasztalatokkal bír, bizonynyal velem fog tartani. De nem lehetséges ez mindenkinek, habár kedve és alkalmá volna is hozzá. Hamar ki fog állani az, kinek vas egészsége, erős melle és jó lábai nincsenek. Jaj pedig annak, ki teljesen nem bizhatik abban, hogy feje szédülni soha sem fog.

Mint hogy a természet engem e kellékekkel dúsan ellátni kegyes volt : a zergékre való lesjáratot gyakran és jó eredménnyel élveztem. A vadászat e nemére az őszi idők legkedvezőbbek, jelesen november első napjaitól — az üzekedés beállításától kezdve, ha csak olly nagy hó nem esett, melly a felmenetet lehetlenné teszi. Ez időtájban belepte már a vadat a teljes téli szőr; árnyas helyekről üzi már őt a hideg a napos oldalak felé, hol nagyobb csoportokba is gyülekeznek — s ilyenkor, kivált ha hó esett, már messziről látható fektében is a feketéllő zerge, mi nyaranta nem egy könnyen sikerül.

Ha tiszta és szép az idő : nap keltétől nap nyugtáig alólról fujand a szél; ha ellenben az idő rossz vagy csak kétes is : jobb leend se vadászatot se lesjáratot nem kísérteni meg; mert azonkívül, hogy eltévedés, bukás vagy egyéb baleset könnyen történhetik, a változékony vagy rossz szél sikerre alig enged kilátást. Kedvezőtlen széllel zerge még soha sem lövetett. Ez, természeti ösztönénél fogva, az embert legnagyobb ellenének tartván, alólról várja őt és mindig lefelé néz. Miért is igen ritkán sikerül a zergéhez — alólról felfelé haladva — golyótávolságnyira közeledhetni.

Ezekből önkényt foly, hogy jó időt várván be — az áteserkészendő vadászkerület legmagasabb csúcsa- vagy a hegylánc éle felé kell indulnunk, hol már biztos szélre számíthatunk. Felérvén, tanácsolnám a megpihenést, ha bár nem is volna fáradt a vadász, csupán a léhlzés tökéletes lecsillapulása végett. Mennyire szükséges feltétele a jó lövésnek a nyugodt léhlzés, azt minden vadász, ki golyófegyverrel hegyekben járt, jól

tudja. Tapasztalatlan vadászok gyakran vétének ez ellen s aztán nem bírják eléggé csodálni, miként hibázhatták el az olly könnyű lövést, holott a lövöldében ugyanazon fegyverrel egymásután szebbnél szebb lövéseket tettek. Kellő pihenés-, kevés falatozás- s pár korty szesznek vagy bornak felhajtása után, távcsövével vigyázva néz körül a vadász s vizsgálódásához képest készíti el a csata tervét, bevonva ebbe természetesen a zergék ismert kedvencz tanyáit, ha bár talán zergét ezeken nem is mutatott volna neki távcsöve. Előleges terv nélkül kiindulni s a mutatkozó első zergének neki menni hiba volna, mert a hova lefelé óranegyed alatt érünk, oda felfelé menet egy egész óra kell — s a vadásznak csatája tervében különösen arra kell ügyelnie, hogy egy darabra vagy csoportra tett lövésével a többi vadat el ne riassza. Nyílt völgyeken sok órátávolságra hallszik el a lövés, míg egyes meredek sziklafalak annyira felfogják s elnyelik a hangot, hogy egy izben az imént lött zergének közelében egész legelésző falkát találtam, melly a közelgő veszélyről sejtelemmel sem bírt; és így egy nap alatt tiz lövésnél is többet tehettem.

Ez alkalommal tapasztaltam a vadásztér jó kezelésének s a vadlétszám kellő ápolásának fényes eredményét. Herczeg Lamberg rettenbachi vadászkerületében, hol magam is szoktam cserkészni, a tulajdonos öt egymásutáni lesjáromban tizenhét zergét lött. De igaz is, hogy e néhány napon kívül egész éven át e vadászkerületben soha egy lövés sem történik. A többi kerületekre, hol hajtókkal szoktunk vadászni, csak minden második, sőt néha csak minden harmadik évben kerül a sor; és még is, e tulságosnak látszó vadkimélet daczára, a zergék a lövészek állásaira annyira emlékeznek, hogy ezeket évek múltán is kerülgetik, mi gyakran az álláspontok megváltoztatását teszi szükségessé.

A vad ápolását illetőleg, a zergékre folyó cserkészet más arányban áll a hajtóvadászathoz, mint egyéb vadnál. A szarvas- és öz vadászatoknál csak azon darabok zavartatnak el, mellyek az erdőben nem igen messze hangzó lövést hallják, vagy pedig a vadászuton s tisztáson álló vadászt esetleg megpillantják. Nem így a kopár havasokon, hol a messze látó zergék a cserkésző vadászt könnyen szemügyre veszik, hol a lövés messzire hallszik s a vad rohamban futó falka a többit is magával riasztja. Továbbá az öz és a fővad, ha csak hajtókkal vagy kopóval rendesen nem háborgatják, egyes lövés neszére ritkán megy tovább az első sűrűségnél, míg a zerge több órányi távolban keres menedéket.

Ezen okoknál fogva az állandó zerge-létszámra nézve kevesbé káros, ha bizonyos számú vadász bizonyos számú zergét hajtóvadászaton ejt el, mint ha ugyanannyi vadász ugyanannyi zergét cserkészve lö.

Kopóról sem itt sem ott szó nem lehet.

(Folytatjuk.)

Egy agarász élete.

Retsky András barátomnak az agarak futásáról irt jeles munkáját olvasván, nem egyszer jutott eszembe, hogy e maga nemében egyetlen mű megjelenése időelőtti; de időelőtti csak azért, mert — a mint másképp nem is lehet — agarászati műszavakkal elhalmozva levén, azt egyedül a szakértő szenvedélyes agarász olvashatta érdekkkel.

Most midőn biztos reményünk van egy vadász- és agarázműszótárnak rövid időn leendő megjelenéséhez, megkísérlem agarász múltam néhány eseményének feljegyzését. De nem bírván a „Róka emlékiratai“ szerzőjének tollával, megelégszem röviden azzal, ha fiatal kezdő agarász ezimboráimnak — példám után — nyílt tükröt mutathatok.

Atyám ifjabb éveiben passionatus — mert még akkor nem létezett szenvedély — agarász volt. De hogy is ne lett volna szenvedélyes agarász, mikor „Linda“ agara még kemény fagyban is megfogta a nyulat! mire néhai E. J., azon kornak agarász tekintélye, Linda talpát vizsgálván így szóla: „Hja! könnyű ennek fagyban is futni, mert szőrös a talpa.“ (Valjon mit mond vala, ha nem szőrös?) Lindának, e szőrös talpú üstökös agárnak négy kölyke azonban, midőn már hordhatókká lettek volna, egyszerre ellopatván, atyám bosszuságában és fájdalomban végkép lemondott az agarászatról és szenvedélyes vadászszá lön. Szenvedélyessé, mondom, mert a ki Sz. J.-vel vadászott, annak lehetlen volt el nem sajátítani a vadászati szenvedélyt. E szerint én az apai háznál kopó- de különösen vizslavadászat közt serdülvén fel, természetesen magam is vadászszá lettem. Fiatalabb éveimet mint vadász sétáltam s puskáztam el a vadászat különböző évszakaiban. De ezzel koránsem akarom azt értetni, mintha még eddig lovon nem ültem volna. Épen nem. Nyolcz éves koromtól fogva legkedvesebb nyug-, mulató- és éltető karszékem a száraz nyereg volt. Kezdő lovas életemnek száz meg száz esés, bukás és lemaradás volt kecsgető virága, mellyek gyönyörű kék foltokkal viritottak testemen. Mint gyermek sirva, mint suhancz fogesikorgatva ültem fel ismét a fájdalmas esés után a nyeregbe, vakul szembeszállandó a bukások veszélyeivel.

E kitérés tudomásül szolgálhat arra nézve, hogy ha vadász voltam is, a lovag-

lást sem hanyagoltam el, miért is mindig volt hátas lovam. Milly különös! agarászatot nem ismerve, soha legkisebb vágyam sem volt azt felkeresni.

Véletlenül azonban atyámnak egyik fiatalkori agarászbárátja jöve hozzánk agarászni. Mint kis házi gazda reggel magam is kimentem, megnézendő ez ismeretlen mulatságot. Ez ezelőtt 22 évvel, october elején volt. Még akkor szebb idők. jobb napok jártak. Mindjárt a kiindulásnál megszólita atyám, hogy jöjek feléje, de meg ne álljak; és egy bodzató felé inte, melly alatt nyúl fekvék; — és valóban hosszú kényelemmel, állát két első lábára nyugtatva, füleit válla felé lefektetve, ott is feküdt.

Jó ég, ha e nyúl ekkor ki nem ugrik és ott fektében orozva fogják meg az agarak — — még most is lövadász vagyok! — Mennyi nyugtalan nap, álmatlan éj, pénzkiadás, gazdaság elhanyagolása, lórontás, agárkínzás, köszörülés, vita — és mi tagadás benne — agáresalás leendett megkimélve, ha veszteg marad az a bolond nyúl! De ez, midőn én bámultomban lovammal megállék — mintegy boszút állandó fegyverem kiirtotta eldődeiért — vihar s küzdésteljes életre kárhóztatott; (?) és tisztán ki lehetne szemeiből olvasni e szavakat: „Nem fogod többé fajomat saját ügyességgel, lopva, orozva, lesve, fegyverrel gyilkolni; beviszlek a szenvedély világába, hol életedet kockáztatni, esalódni, költeni fogsz mindaddig, míg nemzetem amā jó ellenét feltalálod, mellyet nem az emberi ügyesség, hanem egyedül a természet teremt jó kedvében.“ Alig végzé el nyúl koma ez átkos jövendölését — kippattant. Ekkor hallám az első „Hajrá te!“ rivalgást. Annyit tudtam, hogy a nyúl után futtatni kell; oldalba nyomtam tehát lovamat és repültem, a mint egy 17 éves ifju repülhet . . . . .

Emlémem itt elhagyott, mert midőn magamhoz tértem, a földön feküdtem; fejemet vízzel locsolták, a nyúl előttem hevert, a hat agár körültem libegett

Eszméletemet teljesen visszanyervén, úgy értesülék, hogy az agarak, nem távol előttem elkapták a nyulat; lovam pedig, melly előbbi gazdájánál agarászoló volt, ezöveket ütött s én fejemre az agarak közé buktam.

Lóra ülve tovább mentünk, és csakhamar ugrott a második nyúl. Lovam vitt, de mit ért nekem, ha nem repülhetett. Szoritottam, míg „Sólyom“ végre elkapta a nyulat. „Ez fogta meg bátyám, ez a legjobb agár“ — mondám, simogatván az agarat. Bátyám pedig „Fecske“ agarát dicséré. A harmadik nyulat, az igaz, hogy „Fecske“ érte be — sok időre és csak miután már négyet-ötöt vágott rajta; azután vette át a hátul levő öt agár, de hiába, Fecskének egy fordítása után megint csak a Sólyom kapta el. Na hiszen, beszélhetek most már nekem, hogy Fecske a jobb agár; én a Sólyomot tartám annak, mert hiszen az kapta el a nyulat. A negyedik nyúl, habár közel ugrott, boszuságomra egy szőlőbe menekült. Lovammal is elégedetlen voltam, mert nagyon felvette a sarkantyúsegítséget. Tovább mentvén, juhok vertek fel távolról egy nyulat, mit midőn megpillanték, nem hallgatván atyám marasztaló szavaira — „Hajrá te!“ — utána iramlék. Az agarak felvették a nyulat, Fecske legelől. A hajtás egy homokszántáson ment keresztül. Mi az ördög? lovam sehogy sem akar haladni; — sarkantyúzom, ütöm, verem, hiába! legfelebb üget csak. . . . A Fecske távol forgatja a nyulat, míg lovam végre csak lépdelni kezd; én pedig a nyeregben reszkettem a vágytól, váltakozó hideg és forróság közt

s kétségbeeséssel küzdve, hogy ott nem lehetek. Végre leugrottam lovamról és szabadon eresztém, azután Hajrá magam! eszeveszetten iramlék az agarak után . . . . s szaladnék tán még most is, ha atyám utól nem ér és feddőleg meg nem állit. Ideje is volt, mert már annyira kifutottam magamat, hogy szóhoz sem jöheték, és csak néma jelekkel mutattam neki, hogy futtasson a nyúl után.

Elmúltál nagy nap! csak édes emléked él keblemben.

Lovamat ez agarászaton annyira kifárasztám, hogy szégyenszemre gyalog kelle azt haza vezetnem.

E napon kezdődék agarász életem. Vendégünk mind a hat agarát nekem ajándekozá, hozzánk jöttek is ez levén ezéjla.

Ki volt boldogabb nálamnál?

Hat jó agár birtokában!

Az agarászat mézes heteit derüre borúra élvezém és ha néha egy-két nyúl el is ment, oda sem néztem neki, hisz azért elfogattam hármat, négyet!! . . . Teljes megelégedéssel éltem tehát napjaimat agaraimmal, míg egy novemberi hajnalon arra ébredék, hogy a múlt este megfagyott földet ujjnyi hó borítja. Most remélek még csak szép és kielégítő mulatságot, mert több ízben hallám, hogy „hó esett s tizhús nyulat fogattam.“ Nyergeltettem s lovászommal a boltban két hermedszíjjat vétettem, hogy legyen mire felkötni a fogandó sok nyulat.

Kiérvén az agarásztérre, boszuságomra jó távol pattan fel egy nyúl. „Hiszen hó van“ — gondolám és „Hajrá!“ utána vágattam. Nem hittem szemeimnek — a hat agár nem éri a nyulat, pedig hó van! Kiáltottam, a mint torkomtól kilt — hasztalan. „Ej — gondolám — ez messze kelt, se baj.“ — Hisz lassanként megszoktam már és bűnül se rovam fel, ha egy-két nyúl elszaladt.

Kis idő múlva egy közellelvő ördögsekér kóró mellől felkél a második nyúl. Elbizakodva kevélyen kiáltom a „Hajrát“; meg is éri Fecske egyszer — de e nyúl se nekem volt születve; elment. Röviden, tiz nyulat kergetteték, vagy is tiz nyúlra kénytetém szaladni a szegény Fecsket, — mert végre csak ő szaladt úgy a hogy; a többi lassanként megállott, ki egy szántás végénél, ki egy csutkánál s bevárta ifju gazdáját. És haza mentem — nyúl nélkül! Borzasztó esemény! Helyrehozhatlan csapás!

Búmat, bánatomat nem közöltem halandóval; eltemettem azt vérző keblembé. Tépelődésemmek s okoskodásomnak végeredménye az lön, hogy novemberben, mikor fagy is van, alkalmasint kevés már egy nyúl ellen hat agár és azért elhatározám, hogy veszek hozzájuk még kettőt; nyolez agár elől aztán majd szaladjon el a nyúl! — Illy boszút forralva a nyúlnezdedék ellen, nyugodtan feküdtem le.

Ki nem ismeri a boldogabb időből az alföld két városát D—got és N—st? Ki agarász nevet igényelt, az bizonyosan megfordult e két városban, hol nem mint Budán csak egyszer, de minduntalan állt a kutyavásár. A h a j d u a g á r é p olly nevezetes vidékünkön, mint Hevesben a k ü n a g á r. Ide indultam tehát agársegítésért.

D—on egy agarász pajtásomhoz szállva és szándékomat vele tudatva, megérkezésem után másfél órával már három-négy agártulajdonos jelentkezett, később

tizre — sőt húszra is nőtt számuk. Valamennyinek kölyökagára volt; ez idén még egyet sem szalasztott; mindenki csak magában szokott agarászni egyetlen egy kölyökagarával sat. sat.

Milly boldogság ennyi sok jó agár közül választhatni! Illy hosszú éjem tán soha sem volt!

Még sötétben keltem fel. Kilépvén az udvarra, érzém, hogy a tennapi lágyulás csonttá fagyott. Kérve a tennap este kitűzött megjelenési helyre, — nem tagadom — meglepett a több mint negyven gyalog agarász megjelenése. Az atyafiak, kik között cigány is volt elég, juhászbundájukról lecsüggő szijjon tarták kötve agaraikat, mellyek egyremásra a hét szük esztendőnek voltak képviselői.

Magam se tudván voltaképen, mi módon kezdjük meg az agarászatot, erre az atyafikat szólítám fel. „Hát csak menjünk, uram, majd megmutatja az magát.“ Beegyezőm és megindulánk.

„Istenem! — gondolám — hat agár után is kevés egy ló, két sarkantyú és két szem; hát még negyven egynehány agár után?!“

Mint népfelkelés, úgy indultunk el. Magam egyedül lóháton. „Ennyi szőlő-agár! Mindegyik 2 – 3 nyulat fog minden nap! — Hány nyúl fog ma elhalni?!“ Illy eszméssel valék elfoglalva.

Mielőtt nyúl ugrott volna, hozzám jöve hol az egyik, hol a másik agártulajdonos, sügva mondván: „Hátha az agaramat most tetszenek megvenni? odaadom 3 pftért.“ A másik 2 ftért ajánlá a magát és így tizen-tizenketten tevének illy olesó ajánlatokat. — Egy szőlő-agár 2 pft! Hallatlan olesóság! Kész volt az alkú. Megvettem 3 darabot látatlanban. Az agártulajdonos a pénz felvétele után rögtön haza ballagott.

A három szőlő-agár megvétele után már nem sokat törődtem a nagy tömeggel, legfelebb egyet szándékozván még megvenni a megmaradt negyven agárból; hisz ez rendkívüli olesóság!

Egyszerre felugrik egy füles. „Rajta te!“ harsogtaták mindenfelől és valamint ha égi háború reszketteti meg a léget, úgy reszketett a föld a sok gyalog agarász lábai alatt. Én lóháton elől vágattam és oh boszuság — a negyven agár nem éri a nyulat!! — Szorítom lo vamat, nézem vásárolt agaraimat; egyik itt, másik ott lantol; a hátsó agarakat már utól is értem, el is hagytam, — mind hiában! elvesztettem szem elől a nyulat e rengeteg pusztaságon!

„Na ez elment, — mondám magamban, — tán nem jól ugrott“ és visszatértem a csövesekhez (e vidéken így nevezik a hajduk bundáját). „Elment a nyúl, atyafi!“ — szólék az egyikhez. „Hja uram, fagy van, de semmi az, majd jobban megy a másikon, most már megtörődött kissé a talpa.“

Kis idő múlva ugrott a második nyúl a kutya- s embersereg közt. A kutyák összeszaladtak és már nyomták is szegényt, de egy hatalmas ugrás fel a levegőbe megmenté a nyúl életét; — elment mint az első. Midőn a hatodik nyúl is elszaladt, megtört már minden reményem. Láttam, hogy a három szőlő-agárral rútúl megcsalattam és átlátám, hogy negyven agár sem fog fagyon nyulat.

Haza mentem a három agárral, és azon hitben s reményben, hogy jó tartás

mellett csinálhatok majd belőlök jó agarakat, elkezdém őket a szó teljes értelmében hizlalni. Boldog időszak! midőn az avatatlanság olly édes jövővel kecsegteti az embert!

Fagyon nem futtattam többé. Hiszen ez véték, ez bűn — s ezt valóban hittem. Mire az idő meglágyult, a három szőlő-agár hájra vetélkedett egy jól hizlalt sertéssel. Megérkezett tehát valahára az idő. Kimentem kilencz agárral. Az első, második, harmadik, negyedik nyúl elment; az ötödiket igen könnyen fogta el a Fecske. Még is jó agarak ezek — gondolám, — az ötödik nyulat elfogják.

És mentünk tovább, feledve, hogy az első négy nyúl elszaladt. Most felugrik a hatodik. Agaraim csakhamar beérték, forgatták; — a nyúl egy homokdombnak tarta és a sok vágás daczára sem változtatá meg irányát; egyszerre valamennyi agár egy csomóba gömbölyödik össze. „Elfogták!“ — mondám lovászomnak. Oda sietünk, hol a sok agár együtt volt — és különös látvány! az agártömeg közül föld repül a légbe. Ezt nem értém. Nyulat nem láték. Az agarak közül hol az egyik, hol a másik föld alá tűnik s ugat. — A nyúl rókalyukba menekült.

„De hiszen, ezt itt nem hagyjuk, mondám, eredj Gábor, hozz arról a tanyáról ásót, kapát; ássuk ki.“

A kantárt háta lovaink nyakába akasztván, vaktában, fiatal hévvel s számítás nélkül kezdtük a homokdomb oldalába fűrődő rókalyukat ásni. Kincésások nem kezdtek annyi reménnyel a munkához mint mi ketten. A lyuk lefelé terjedt; már egy ölnyre voltunk az ásással, midőn jobbra mellékágot vevénk észre. Most ezt ástuk. Kevés ásás után, nagy boszuságomra végét értük. Ujra felkerestük a főtezát, itt folytatandók izzasztó munkánkat. Ismét mellékágra akadtunk; végig ástuk ezt is, de a nyúl sehol sem volt. Nagyot fujtatva, megint csak a főútra térénk vissza. Ásásunk ekkor már mintegy másfél ölnyre haladt. Képzeltetni, mennyi földet kelle felhányunk! Homlokomról s arczomról patak módjára folyt az izzadság, átáztatván minden ruhámat. Csak előre mindig! — hisz egy nyúl forog kérdésben. Majd tágas öböltre akadtunk, hol mindenféle toll s csont vala látható; itt ismét kétfelé vált az út. Fáradtan ástuk az egyik vonalat; midőn roppant esodálkozásunkra a másik alagútból hirtelen nagy lompos farkú róka sajátságos ugatással és köpködéssel szökik elő és kimenekülvén a köröskörül fekvő s szunnyadozó agarak közül, a közellevő sűrű fiatal vágásnak tarta.

E váratlan látvány fölötti bámulatomban azt is elfeledém, hogy a kutyákra kellett volna kiáltanom. A róka már jót haladt, midőn a „Hajrá te“ rivalgást hallattam. Lóra ülni már nem volt idő, tehát gyalog követők a rókát üzöbe vevő agarakat. A két ló hallván a hajrát, összetépték a kantárszárakat, mellyekkel összeakasztva voltak és roppant rugások közt hazafelé kezdenek nyargalni, meg sem állván az istállóig.

Az agarak utólérték ugyan a rókát, de mivel ez farkát minden vágás után hol jobbra hol balra hajtogatá és az agarak csak ez után kapkodának, sikerült neki besiklani az erdőbe.

Hosszu orral térénk vissza a rókalyukhoz, boszút állandók legalább a nyulon.

Kiástuk még az utolsó vonalat is, de nyúl sehol sem volt. Mig mi a rókát kergettük — elment.

Hasztalan fáradozásom fölötti boszúságom és reményem meghiusulása majdnem könyeket facsart szemcimből. Ehhez járult még az is, hogy gyalog kelle haza mennünk.

Hátha még azt is megvallom, hogy más napra ébredvén, meg nem mozdulhatam ágyamban a szokatlan munka fáradalmi miatt.

Atyám nevette a dolgot és megtaníta, hogy a nyúl, ha rókalyukba szalad, mindig az egyenes vonalon halad abba és se jobbra se balra el nem tér. Hasznát is vettem később e tanácsnak.

Agaraim még ekkoráig idegen agárral nem futottak és nem értvén a dologhoz, meg voltam velök elégedve, míg egy régi agarász bátyám meg nem hívott alkalmilag agarászni.

Örömmel siettem nyolcz agarammal a kitzüött helyre.

„Hát te minő csordával jársz? Nincs már jó agarad?“ — Illy szavakkal fogada bátyám a várt szives üdvözlöt helyett.

„Hát melyik a legjobb agarad? Azzal, nem bánom, agarászhatunk, de a többi bezárjuk az állásba.“

„Mind jó ez, felelém, én mindnyájával együtt szoktam agarászni, hanem a Sólyom még is a legjobb.“

„No hát zárd el a többi és hadd jöjjön hát a Sólyom.“

Csak bátyám iránti tiszteletem tartóztatott, hogy vissza nem fordultam, nem lehetvén nyolcz agaramat az ő három agarával futtatni.

Az agarászat eredménye négy nyúlfogás volt. Hármat a Sólyom kapott el.

„Lássá bátyám, — mondám, midőn Sólyom az első fogást tevő — az én agaram fogta el a nyulat.“

„Jaj, frater, nem tudsz te agarászni; — hiszen többnyire a hátulso agár kapja fel a nyulat, ebből tehát nem következik, hogy jó; de figyelj csak, és meglátod hogy agarad soha egy fordítást sem teend az én agaram mellett.“

Nem értettem bátyám szavait, de fájt agaram felőli roszt véleménye.

Az estet bátyámnál töltök, hol késő lefekvésig agarászott mindig a társaság. Én is diesértem agaraimat és őszintén felelek a nekem tett kérdésekre. Sok kitélt, műszót, csalhatlan állításokat hallottam, de nem értettem.

Reggel ismét lóra ültünk; bátyám szekérre tevén fel három agarát s nekem jó kedvet akaván csinálni, előbb az én nyolcz agaramat akarta futni látni.

Az első nyúl történetesen elment, még pedig úgy, hogy agaraim nem is érték. Én futtattam, tehát kiabáltam is természetesen, a mint csak lehetett. A mint a társasághoz visszaérek, bátyám e szavakkal fogadott:

„No, frater, ezeket mondod hát te jó agaraknak?“

„Nem tesz az semmit, urambátyám, hogy az első nyúl elment, megfogják ezek azért sokszor az ötödiket is.“

Nem szóltak semmit és mentünk tovább. Felugrott a második nyúl. — „Hajrá te!“ — A Fecske fordít rajta egyszor — és nem éri többé.

„Hát ha már elég is lett volna az agarászat, öcsém? — hiszen nem fognak a te agaraid ma nyulat, ha csak valami nyomorékot, vagy sörétest nem.“

„De ha négyet-ötöt fogna is, — szóla egy jelenvolt, — akkor sem ér az már semmit, mert a jó agárnak az első nyulakat kell elfognia.“

„Jobb is öcsém, ha arra a kútágasra akasztod fel mind; ezek a kutyák úgy is csak septemberben, octoberben, nagy hóban s tavasszal fogják a hasas nyulakat, de be nem érik most a jó nyulat.“

Meg voltam semmisítve! Így még nem támadtatám meg. Szégyen, harag, méltatlanság vőnek erőt rajtam.

Szomorú areczzal, bánatos kedélylyel folytatám bátyám három agarával az agarászatot. Mint ohajtottam, hogy bár elmenne a nyúl! — De intha minden öszszeesküdt volna ellenem, három nyúl ugrott fel és mind a hármat elfogták bátyám agarai.

„Látod öcsém, — mondá bátyám — minek az a sok léhűtő dög, elég három agár is, ha jó.“

Ezzel elváltunk.

Egész hazáig zúgtak fülemben a legyalázó megjegyzések. Nem akartam hinni a mondottakat és még is meg voltam győződve alaposágukról, hisz jelen voltam. Tévedésemet nevelte még lovászom, ki váltig biztata, hogy „Ej urfi, még is csak jó az a mi agarunk!“

Másnap megpihentettem kifáradt lovaimat; harmadnapra pedig kimentem ismét a nyolez agárral. A jó sors úgy akarta, hogy fektében lássak meg egy nyulat. A terv készen volt. Kiugrattam a nyulat a nyolez agár közé. Nem azt néztem, hogy érik e, hanem azt, hogy mellyik négy kutya van leghátul s azt tisztán láthattam is, mert a nyúl elment vágás nélkül. Rögtön haza mentem. A három hajduagár s egy a régiek közül megszűnt élni.

(Folytatjuk.)

Vadász-adomák.

Szerk. úr! — A „Vadász és Versenylap“ iránya nemesebb, mintsem egyedül mulattató olvasmányul szolgáljon; mind a mellett nem tartanám feleslegesnek, ha szerk. úr egy rovatot nyitna „Vadász-adomák“ czim alatt, mellyben a történt s történhető vadászati curiosumok foglalnának helyet.

Szerintem ezen curiosumok még akkor sem lennének érdektelenek, ha tán egynémellyikénél a tényállás kétes lenne is. Mulattató hatásukat így is megtennék, annyival inkább, miután a vadászok a nagyítás némi szabadalmával bírnak. *)

*) E nagyítás némi szabadalmát elismerjük a tüzrakás körül, hol a bevégzett hajtás után kulacs mellett tréfás kalandokra s vadászregékre kerül a sor; olvasóink azonban méltán tiltakozhatnak e szabadalomnak lapjaink hasábjain alkalmazása ellen, ha e részben szerkesztői tapintatunkra legkisebb vétség volna is róható. — Midőn pedig B. B. úr indit-

Ha indítványomat szerk. úr elfogadhatónak tartja, úgy e rovat megkezdésére a következő néhány kalandot küldi B. B.

I.

A medve mint paripa.

Mintegy 25 évvel ezelőtt Bereghmegye északi vidékén a lengyel határ szomszédjában több nap tartó hajtóvadászatra gyültek össze a megye szenvedélyes vadászai. Vadászaink tudni fogják, hogy azon vidék mindenféle nagy vadban bővelkedik még most is, mennyivel inkább tehát negyedszázaddal ezelőtt. — Különösen a medvék fogytak meg azóta, a lakosság nem kis öröme, kik igen sok kárt szenvedtek tengeri vetéseikben, — a maczkók egész készséggel jelenvén meg mint napszámok a törésre s betakarításra minden napi díj nélkül. Ez okból az ottani nép aprajától kezdve koránsem fél úgy a bundás maczkóktól, mint félnének alföldi rokonaink, nem egyszer levén kénytelenek a medvéket kertjeikből is kikergetni. Ezen megszokás fejti meg e történetet.

Az említett vadászat egy hajtásában egyéb vadak közt egy kinőtt medve is jött lövésre s több vadástól lövést kapván, a hajtók felé csapott vissza. Sebei halálosak — de nem rögtön ölök valának, az erős állat a halállal birkozott s utolsó csepp véréig kísérte a menekvést. Ily elvérzett állapotban vánszorgott a medve dühös mormogást hallatva a hajtók felé s elérvén azoknak sorát, egy fa oldalánál álló 12—13 éves suhanez mellett akart elshanni. A fiu nem habozott s látván a medve elvérzését, felugrott hátára s rövid de erős hajtóbotjával a meglepett medve fejét egymásután azon oldalról ütö, mellyről az hozzá akart kapni, orosz nyelven „ha te, én is“ értelmű szokat kiabálván. Igy mintegy 25—30 lépésnyire tartott e veszélyes lovaglás alias medvelgés, a midőn a maczkó kimerülten megszünt élni. E jelenetnek többen lévén szemtanúi, a fiu bátorságaért jutalmat kapott, a botot pedig a történet leírásával együtt a megye levéltárába tették le.

II.

Őz-szarv mint puskavessző.

Szintén Beregh megyében egy vadászat alkalmával, egy még most is élő vadász igen szűk völgy nyílásánál foglalt állást, a hol is a hajtás messziről történvén, egy tőkén ülve elszundikált s még akkor divatozó most már azonban ritkán látható egyesövű öles hosszú fegyverét, csüvével előre s kissé felfelé kezében tartá. — Történt, hogy egy a hajtóktól felriasztott őz ép ezen völgy szorosnak iramlott, menhelyet keresendő; — vadásznak szundikálván mocezanást sem tett, melly a

ványát elfogadva, az új rovatot ezennel megnyitjuk, ezt ama kijelentéssel tesszük, hogy e rovatnak „Vadász-adomák“ czime már maga sem igényel komoly értelmet minden belefoglaltaknak; — biztat továbbá ama remény is, hogy e rovat új serkentésül fog szolgálni ama vadász emlékek, hagyományok, mythicus regék sat. beküldésére, minőkkel a német és az angol sportírodalom olly gazdag s mellyek annak úgyszólván szépirodalmi részét képezik. Szerk.

vadat elriaszthassa. Az őz az egész tömeget tőkének tartván, azt átugrani akará, nem jól számítván azonban ugrását, a puskát a vadász kezéből kilökte, — ki is csak ezen váratlan rázkódásra ébredett s az őzet már háta megett — szomszédja fegyverét pedig villanni látván, mámorából alig ocsúdott, midőn az őz már elesett.

A szomszéd vadászok az egész jelenetet látván, az átugrott vadászt neveték s megjegyzéseikkel boszanták, — e közben a különben is zavart vadász nem kis bosszuságára s a többiek ámulatára kitünik — hogy a földre lökött puska be van dugva s az őz egyik szarva hibás, mely az ugrás alkalmával a puskába tűnt s oda illesztés után azonosnak bizonyult.

III.

Ne róka ne!

L. . . . K. . . . B. megyében a múlt év telén egy kirándulásból volt szánom haza térendő, midőn este felé lakhelyéhez alig negyedóránnyira, az úton maga előtt egy rókát pillant meg. Legnagyobb boszankodására szokása ellen puska nem volt vele. A rókához közeledvén, ez mint ha tudná, hogy nincs mitől tartania, az útból 4—5 lépést oldalra kiállott s a szánnal szembe fordult.

L. K. lovait meglasztá s a róka szemtelenségén boszankodva, az ostornyelet puska gyanánt fogta reá, de az ég ezúttal nem lévén csodatevésre hajlandó, barátunk az efféle támadásról letett.

Tovább indulván észreveszi, hogy a róka a szánt nyomban követi, — mire ő állítása szerint e szavakat „Ne róka ne!“ többször használván, róka koma a szánt még hivebben követé egész a falu szélső házáig — s itt midőn már L. K. azt hivé, hogy magicus szavaival rókabőrre tett szert, a koma egy pirouettel farkát diadalzászlóként tovább vitte. Az egészben legmulatságosabb az, hogy a magicus „Ne róka ne!“ mondatnak most L. K.-ra olly hatása van, hogy ez legjobb hangulatában is képes őt villanyszerűleg elhallgattatni; azon tanúlságra emlékeztetvén, hogy a magnetismusnál — főképp rókára — célhoz vezetőbb a puska.

☞ K é r e l e m ☜

azon t. cz. urakhoz, kiknél pesti lovaregyleti részvényeseket vagy a nemzeti díjra új aláírásokat gyűjtő ivenk vannak, hogy ezen ivenket alólírotthoz mielőbb beküldeni méltóztassanak. Pest martius 9. 1859.

Bérczy Károly
lovaregyleti titkár.

A j á n l k o z á s.

Egy — a tharandi erdésztanodában tanfolyamot végzett erdész, vadász és erdőmérnök, e minőségekben valamely nagyobb uradalomban alkalmazást keres. Bővebben e lapok szerkesztőségénél értesülhetni.

Eladó lovak.

D'Artaignan, az 1857-ki pesti első császárdíj (1000 arany) nyertese; 8 é. pej mén, ap. Sheet Anchor, any. Mamsell Kipp. — Bővebb értesítést e lapok szerkesztője ad.

Ordódy Pál úrnál Bagotán Komárom megyében :

Egy hat éves fek. arabyér kanca. Bővebben levél útján értesülhetni; ut. p. Ó-Gyalla.

Felatah 8 éves sötétpej mén kis fejér csillaggal, 16 markos, ap. Melbourne, any. Mixx, mellynek ap. Philosopher, Sir Charlestól, ez pedig Grand Inquisitortól.

E telivér 1855-ben hozott ki Angliából. Jelenleg Csákon áll, gr. Batthyány pusztáján, Gyoma tiszavasúti állomástól 1 $\frac{1}{2}$ órányira.

Bővebb értesítést ad a tulajdonos Pesten, Kerepesi uton 65. sz. a.

Meszlényi Lajos úrnál Daád pusztán Földvártól 3, Ozorától $\frac{1}{2}$ órányira :

Két hámos ló : B á r s o n y, 5 é. fek. k. 16 m. ap. Gambia, any. Zsigaszellő — és K e s e 6 é. fek. herélt 15 $\frac{1}{2}$ m. ap. Victor, any. Tutti-Mári.

Két hámos ló : V i r g o n e z 6 é. s. pej her. 15 $\frac{1}{4}$ m. ap. Royal George, any. Emilius — és M e g y e s 5 é. s. pej her. 15 $\frac{1}{4}$ m. ap. Hercules, any. Felsőges.

Négyes fogat : M á t k a 7 é. söt. sárga herélt, 14 $\frac{3}{4}$ m. ap. Ertzel, any. Mátka. — K h á d i 5 é. arany sárga k. 15 $\frac{1}{4}$ m. ap. Champion, any. Khádi. — S z e l l ő 6 é. söt. sárga k. 15 $\frac{1}{4}$ m. ap. Champion, any. Szellő. — B u j á r 7 é. v. sárga herélt 15 $\frac{1}{4}$ m. ap. Ertzel, any. Sletner.

Hátas lovak : T ü z e s 6 é. s. pej herélt 16 m. ap. Tummeldich, any. Programm. — V i l l á m 5 é. s. pej k. 14 $\frac{3}{4}$ m. ap. Hercules, any. Felsőges.

Bővebb értesülés a daádi felügyelőségénél nyerhető.

Lóverseny határnapok.

B é c s : május 15. 17.

P e s t : június 5., 7. és 9.

Nevezési zárnapok.

Mart. 31. — P e s t : Trial Stakes. — Gr. Kinsky díj. — Első és második Császárdíj. — Nemzeti díj. — Pesti díj. — Hack Stakes. — Károlyi Stakes. — Hazafi díj. — Asszonyságok díja. — Handicap 1000 for. — Eszterházy díj. — Széchenyi díj. (L. V. és Vlap 1. sz.) — B é c s : 1-ső és 2-dik Császárdíj. — Megnyitó verseny. — Pályaostor. — Liechtenstein-díj. — Hölgybillikom. — Bécsi polgárdíj. — Handicap. — (L. V. és Vlap 4. sz.)

Május 1. — P e s t : Vadászverseny. (L. V. és VI. 1. sz.) — B é c s : Gátverseny. (L. 4. sz.)

Május 3. — B é c s : Császárdíj 50 arany (L. 4. sz.)

Június 6. — P e s t : Batthyány-Hunyady díj.

Június 7. — P e s t : Eladó verseny. — Sándor díj.

Június 9. — Náko díj. — (Aláírni csak mart. 31-ig lehet.)

TARTALOM :

Zergavadászat. — Egy agarász élete. — Vadász-adomák. — Kérelem — Ajánkozás. — Eladó lovak.

Megjelen e lap minden hó 10. 20. és 30-án legalább egy íven. Előfizetést elfogad a szerkesztőség (Pest, Szervita-tér 3 sz. 2-ik em.) egész évre 10 for. 50 kr., félévre 5 for. 25 kr. auszti értékben. Az 1857-ik és 1858-ki évfolyamok teljes példánya még kapható.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő Bérczy Károly.

Pest, 1859. Nyomatott Fmich Gusztávnál. Barátok tere 7. sz.

- ⊙ *lövészek*
- T *hajlók*
- — *hajlókéjárása*
- Λ *elűző erdészek*

Első hajlás

Második hajlás

a bércek felállito te-te-je

